Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 2 5 1 5 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

Izpitna pola 1

Občа geografija – Regionalna geografija sveta in Evrope

Torek, 3. junij 2025 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Izpitni poli je priložena barvna priloga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani (1–16), od tega 4 prazne.
Barvna priloga ima 4 strani (17–20).

© Državni izpitni center
Vse pravice pridržane.

M 2 5 1 5 0 1 1 1 0 2

Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Prazna stran

M 2 5 1 5 0 1 1 1 0 4

Obča

1. Med naštetimi pojmi obkrožite podnebni dejavnik in razložite vpliv reliefa na temperaturo.

   padavine Sončevo sevanje razporeditev kopnega in morja morski valovi

   Razlaga: _____

   _____

   (2 točki)

2. Imenujte podnebni tip, ki ga prikazuje klimogram na sliki 1, in napišite letno temperaturno amplitudo tega kraja (ne pozabite na ustrezno enoto).

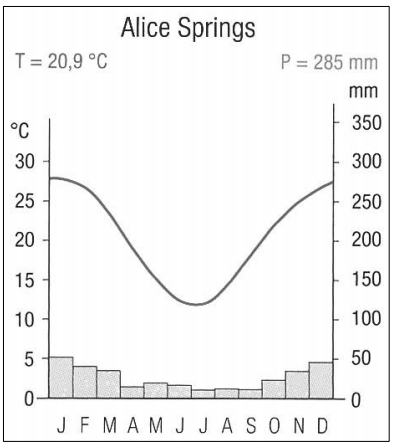

Slika 1

(Vir: Baloh, E., in drugi, 2017: Geografija 1. Učbenik za geografijo v 1. letniku gimnazij in srednjih strokovnih šol, str. 70. Modrijan Izobraževanje. Ljubljana)

Podnebni tip: _____

Temperaturna amplituda: _____

(2 točki)

3. Glede na sliko 6 v barvni prilogi napišite vremenotvorno središče, ki vpliva na vreme v Južni Evropi, in navedite vrednost dveh podnebnih elementov v Sloveniji.

   Vremenotvorno središče: _____

   Vrednost podnebnih elementov:

   1 _____

   2 _____

   (2 točki)

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

4. Pojasnite nastanek najpogostejše vrste padavin po nastanku na območjih z ekvatorialnim podnebjem.

_____

_____

_____

(2 točki)

5. Predvidene podnebne spremembe bodo v 21. stoletju povzročile pogostejše pojavljanje vremenskih nesreč. Poleg pogostejših poplav, neviht in toče pojasnite še en vpliv predvidenih sprememb temperature na kmetijstvo.

_____

_____

_____

(2 točki)

M 2 5 1 5 0 1 1 1 0 6

Svet 1

6. Na sliki 7 v barvni prilogi so s črkami A, B in C označeni Japonsko otočje, Gangeško nižavje in Dekanska planota. Izpišite črko pokrajine z najstarejšimi kamninami in črko pokrajine z najmlajšimi kamninami.

   Črka pokrajine z najstarejšimi kamninami: _____

   Črka pokrajine z najmlajšimi kamninami: _____

   (2 točki)

7. Imenujte mladonagubano gorovje na severozahodu Afrike in opišite vzrok za njegov nastanek.

   Ime gorovja: _____

   Opis: _____

   (2 točki)

8. S pomočjo slike 8 v barvni prilogi pred vsako trditvijo napišite DA, če je pravilna, in NE, če je napačna.

   _____ Kuba leži na isti litosferski plošči kot Argentina.

   _____ Indonezija je potresno bolj ogrožena kot Južnoafriška republika.

   _____ Evrazijska litosferska plošča je na severu tektonsko manj aktivna kot na jugu.

   (2 točki)

9. Pojasnite eno razliko v reliefu ali po nastanku med Jezerskim višavjem in Zmajevimi gorami.

   _____

   _____

   _____

   (2 točki)

10. S pomočjo besedila pojasnite vpliv reliefa na veliko količino padavin na severovzhodu Indije.

    Cherrapunji v hribovju Khasi na severovzhodu Indije ima dva deževna svetovna rekorda. Prvi je največja količina dežja, ki je padla v enem letu: med avgustom 1860 in julijem 1861 je namreč padlo 26470 milimetrov oziroma skoraj 26,5 metra dežja. V Cherrapunjiju so zabeležili tudi najbolj deževen mesec: julija 1861 je padlo 9296 milimetrov dežja.

    (Vir: https://siol.net/trendi/potovanja/najbolj-dezevni-kraji-na-svetu-281104. Pridobljeno: 2. 10. 2023.)

    _____

    _____

    _____

    (2 točki)

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Svet 2

11. Imenujte kmetijski pas v ZDA, ki je na sliki 2 označen s črko A. Opišite družbenogeografski vzrok za njegov nastanek.

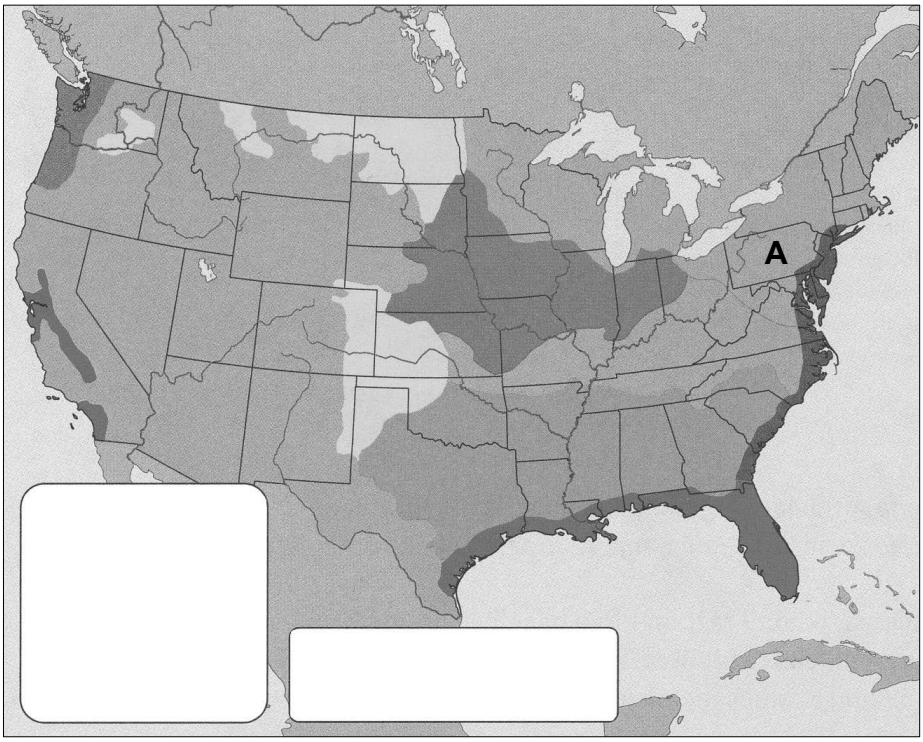

Slika 2

(Vir: Senegačnik, J., 2020: Geografija sodobnega sveta: učbenik za 2. letnik gimnazije, str. 110. Modrijan Izobraževanje. Ljubljana)

Kmetijski pas: _____

Družbenogeografski vzrok: _____

(2 točki)

12. Imenujte afriško državo, v kateri je tržna živinoreja najbolj razvita. Med naštetimi oblikami živinoreje obkrožite prevladujočo obliko živinoreje v tej državi.

Država: _____

OBLIKA ŽIVINOREJE: hlevska mlečna pašna specializirana

(2 točki)

M 2 5 1 5 0 1 1 1 0 8

13. Obkrožite črki pred pravilnima trditvama o gospodarstvu Latinske Amerike.

A Brazilski regiji Jugovzhod in Severovzhod sta si glede gospodarskega razvoja zelo različni, Jugovzhod je gospodarsko najmočnejša regija, Severovzhod pa gospodarsko najrevnejši del Brazilije.

B V Amazoniji so zelo velike govedorejske farme, ki so večinoma v tuji lasti.

C Andske države, ki ležijo na gorovju iz starejšega zemeljskega obdobja, so znane po nahajališčih različnih rud, vendar je pomen rudarstva v zadnjih letih upadel.

D Kolonialna preteklost in tradicija pridelovanja kakovostnega bombaža vplivata na to, da je bombaž še vedno glavni izvozni artikel Kube.

(2 točki)

14. Pojasnite enega izmed gospodarskih ukrepov, ki so vplivali na razvoj v besedilu opisanega območja.

> Konec sedemdesetih let je v Shenzhenu, podeželskem kraju tik ob meji s Hongkongom, živelo le okoli 80 000 ljudi. Ko so tam ustanovili posebno gospodarsko cono, se je v naslednjih desetletjih Shenzhen spremenil v najhitreje rastoče (vele)mesto v človeški zgodovini. Včasih je veljal za tovarno sveta, danes pa je dom kitajskih tehnoloških velikanov. To kitajsko mesto je pogosto navedeno kot glavna kitajska protiutež ameriški Silicijevi dolini. Tam se kopičijo obetavna zagonska podjetja, obenem pa se pospešeno razvija tehnologija prihodnosti, med drugim imata v mestu sedež podjetji Tencent in Huawei.

(Prirejeno po: https://svetkapitala.delo.si/ikonomija/v-kitajskem-mestu-shenzhen-prva-samostojna-pokritost-z-omrezjem-5g/. Pridobljeno: 31. 8. 2023.)

_____

_____

_____

(2 točki)

15. Slika 9 v barvni prilogi prikazuje spreminjanje količine padavin v mm na desetletje v obdobju 1950–2015 v Avstraliji. Pojasnite vpliv omenjenih sprememb na območju Avstralije, označenem s črko A, na kmetijstvo.

_____

_____

_____

(2 točki)

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Evropa 1

16. Obkrožite črko pred ustreznim naslovom za sliko 10 v barvni prilogi.

    A Reliefna karta Evrope.

    B Karta kamnin v Evropi.

    C Tektonske enote Evrope.

(1 točka)

17. V legendi na sliki 10 v barvni prilogi so s črkami A, B, C in D označena štiri območja v Evropi. Izpišite črko območja, kjer so najstarejša gorovja, in opišite dve značilnosti nastanka območja, ki je na sliki 10 označeno s črko C.

    Najstarejša gorovja so na območju, označenem s črko _____.

    Značilnosti nastanka območja, označenega s črko C:

    1 _____

    2 _____

(3 točke)

18. V vsako osenčeno državo na sliki 3 vpišite eno črko trditve, ki najbolje opisuje značilnosti osenčene države.

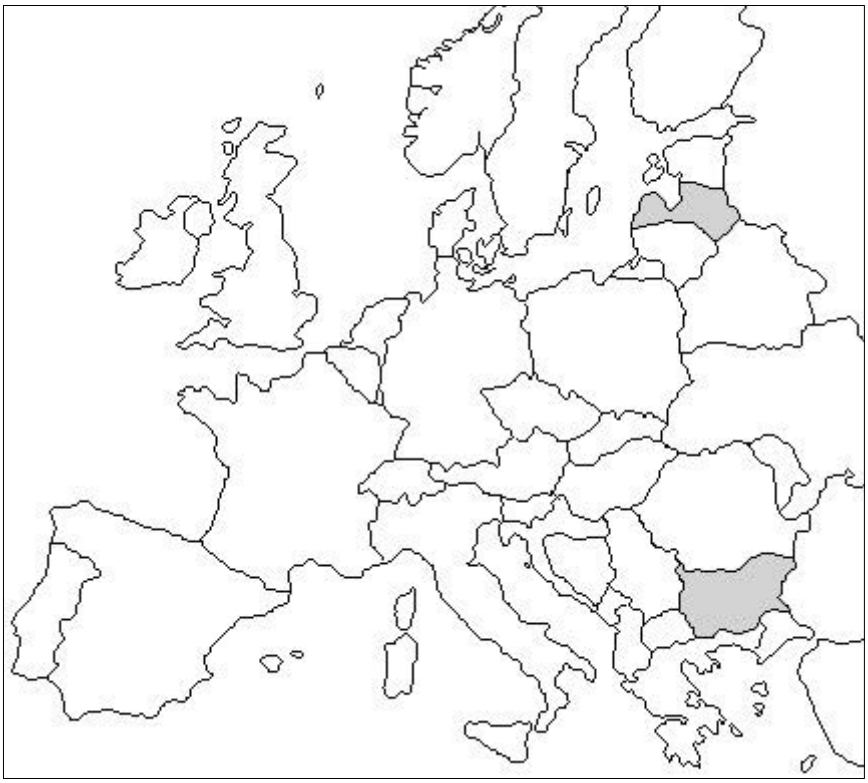

Slika 3

(Prirejeno po: https://www.enchantedlearning.com/geography/europe/outlinemap/map.GIF. Pridobljeno: 4. 10. 2023.)

A Vrhovi najvišjega gorovja v državi so bili močno preoblikovani v času pleistocenske poledenitve.

B Na površje države, ki je prekrito s sedimenti, je močno vplivala gorska poledenitev v pleistocenu.

C Nižavje na severu države, ki je nastalo tudi s tektonskim ugrezanjem, je prekrito s kvartarnimi nanosi.

D Predkambrijske kamnine so razgaljene in segajo do površja.

E V osrednjem delu države se razprostira mladonagubano gorovje, ki proti zahodu prehaja v Dinarsko gorstvo.

F Poleg morenskega gradiva se pojavljajo tudi morski in rečni nanosi.

(2 točki)

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

19. Pojasnite nastanek tipa obale, ki je prikazan na sliki 4, in obkrožite območje v Evropi, za katero je ta tip obale značilen.

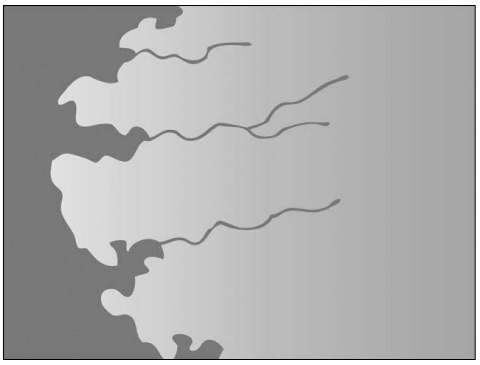

Slika 4

(Prirejeno po: https://eucbeniki.sio.si/geo1/2850/3_3_3-10.jpg. Pridobljeno: 4. 10. 2023.)

Pojasnitev: _____

_____

_____

OBMOČJE: severozahod Španije obale Baltskega morja zahod Francije

(2 točki)

20. Z opisom vzroka in posledice pojasnite naslednjo trditev.

Dogajanja v terciarju, ki so bila posledica notranjih preoblikovalnih procesov, so pomembno vplivala na gospodarski razvoj sredogorja v Evropi.

_____

_____

_____

(2 točki)

M 2 5 1 5 0 1 1 1 1 2

Evropa 2

21. Imenujte srednjeevropsko državo, kjer govorijo jezik, ki spada v ugrofinsko skupino jezikov, in obkrožite jezikovno skupino, v katero spada jezik, ki ga govorijo v državi, ki je na sliki 5 v nalogi 23 označena s črko B.

Ime države: _____

JEZIKOVNA SKUPINA: germanska slovanska romanska keltska baltska

(2 točki)

22. Po priključitvi ukrajinskega polotoka Krim k Rusiji leta 2014 se je rusifikacija še okrepila. Opišite dve spremembi za prebivalstvo polotoka, ki sta posledici tega procesa.

1 _____

2 _____

(2 točki)

23. Na sliki 5 na ozemlju Severne Makedonije vrišite X in opišite vzrok za zmanjšanje deleža večinskega prebivalstva na severozahodu države v zadnjih 50 letih.

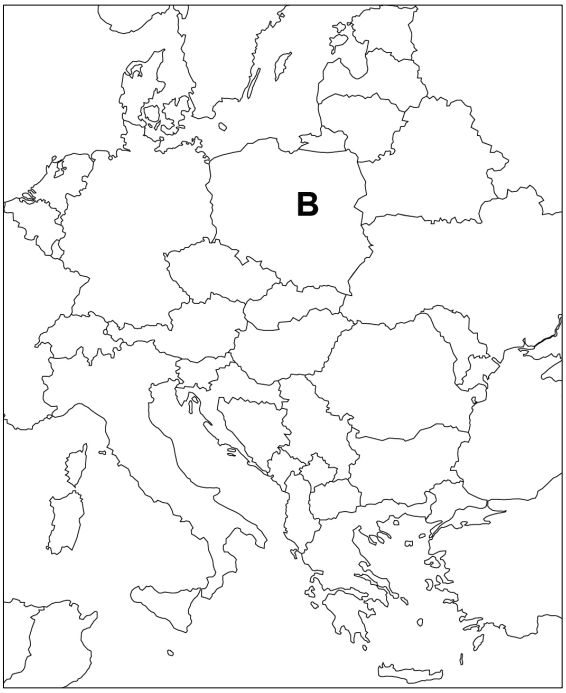

Slika 5

(Prirejeno po: www.freeusandworldmaps.com/images/World_Regions_Print/EEuropePrintNoText.jpg. Pridobljeno: 9. 8. 2023.)

Opis: _____

_____

(2 točki)

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

24. Dopolnite trditvi, ki se nanašata na severnoirsko vprašanje.

Potomce priseljenih Angležev in Škotov na Severnem Irskem zaradi privrženosti Veliki Britaniji imenujemo _____.

Prevladujoča krščanska veroizpoved med Irci na Severnem Irskem je _____, med Angleži pa _____.

(2 točki)

25. Slika 11 v barvni prilogi prikazuje spremembo števila prebivalcev v posameznih regijah na Iberskem polotoku med letoma 2001 in 2011. Pojasnite vzrok za takšno gibanje prebivalstva.

_____

_____

_____

(2 točki)

M 2 5 1 5 0 1 1 1 1 4

Prazna stran

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Prazna stran

M 2 5 1 5 0 1 1 1 1 6

Prazna stran

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Barvna priloga (k Izpitni poli 1)

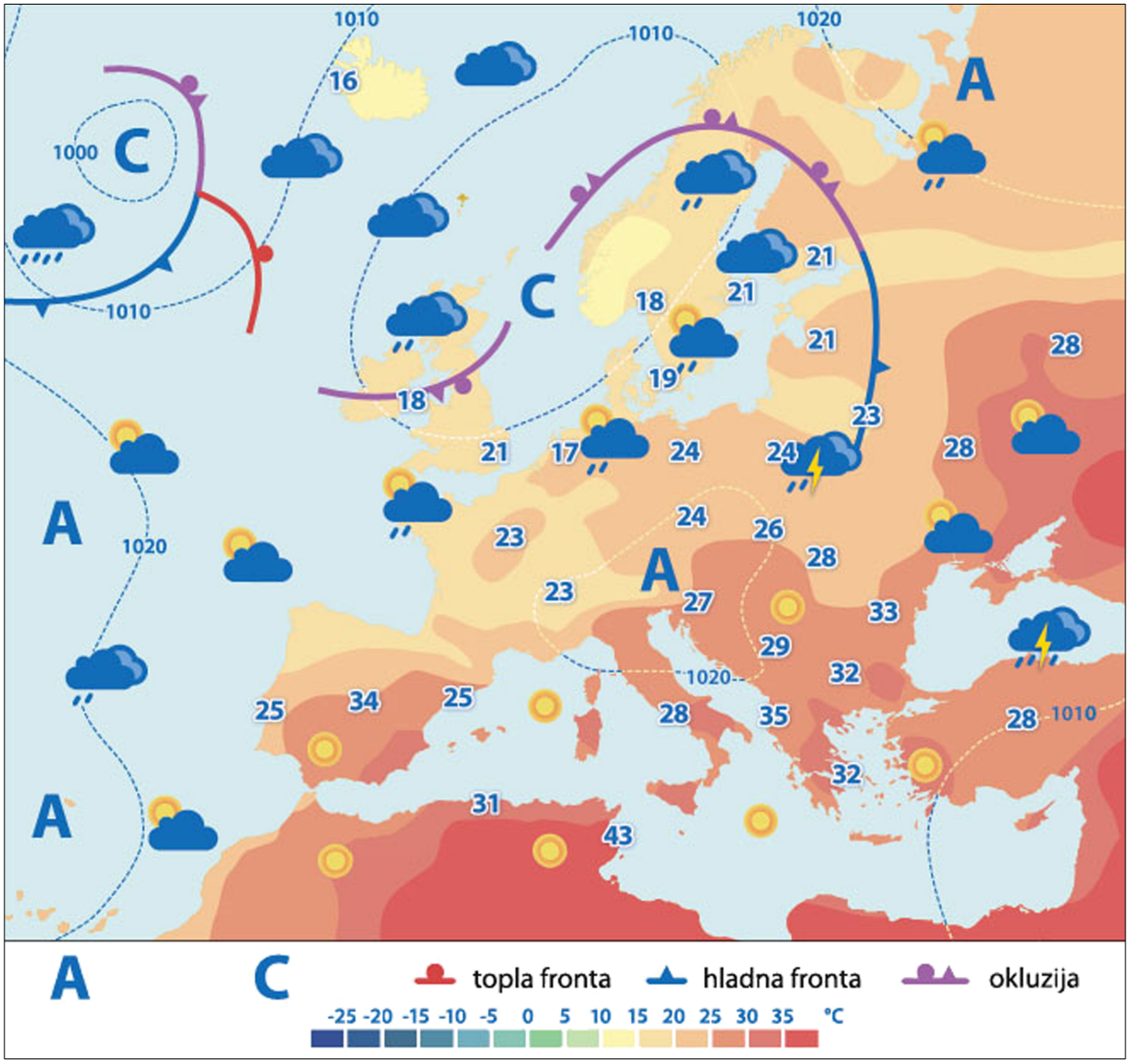

Slika 6

(Prirejeno po: Senegačnik, J., 2022: Geografija sodobne Slovenije 1: učbenik za 3. letnik gimnazije, str. 29. Modrijan Izobraževanje. Ljubljana)

M 2 5 1 5 0 1 1 1 1 8

Slika 7

(Prirejeno po: www.magicmurals.com/relief-map-of-asia.html. Pridobljeno: 3. 10. 2023.)

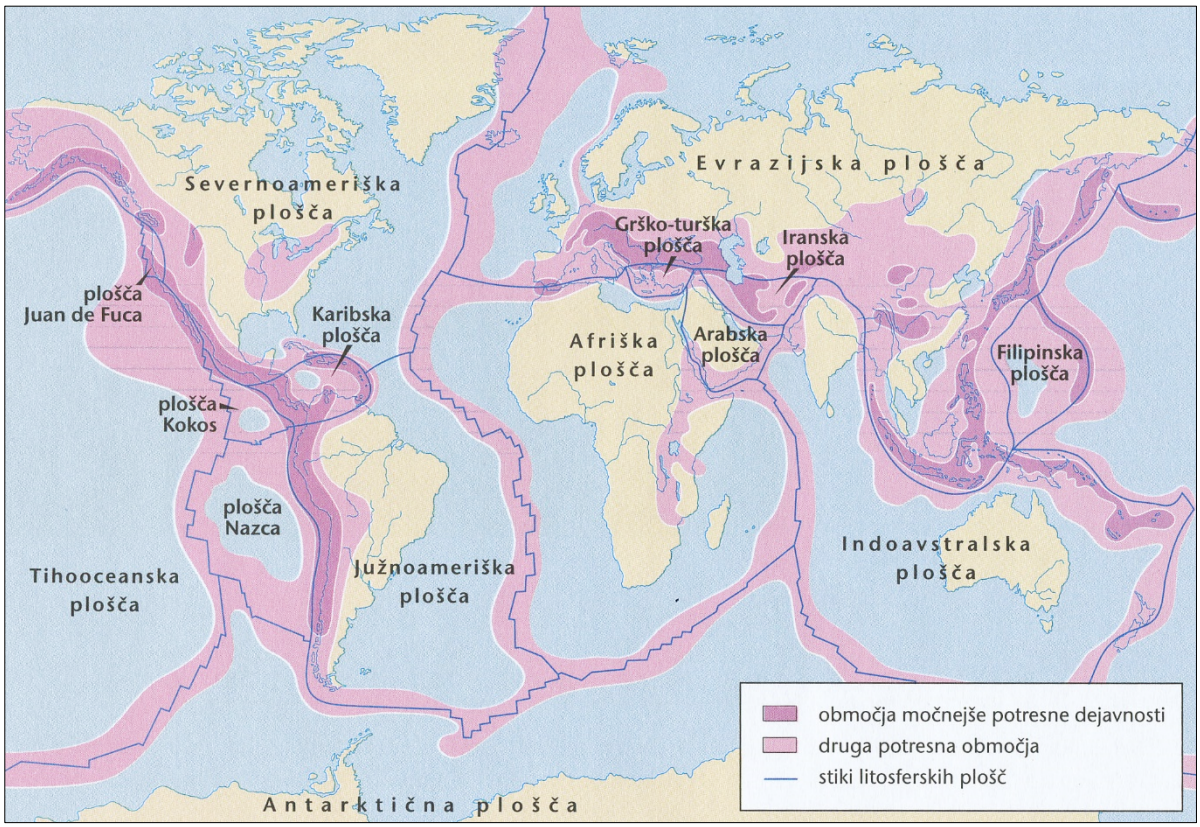

Slika 8: Potresna območja na svetu

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2019: Občа geografija za 1. letnik gimnazij, str. 25. Modrijan. Ljubljana)

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

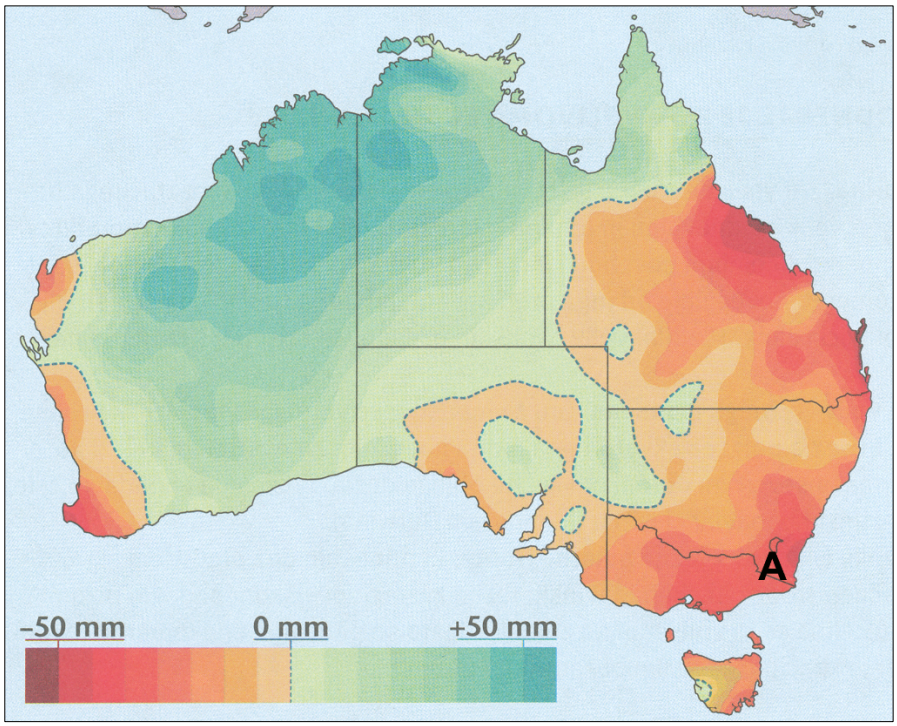

Slika 9

(Vir: Senegačnik, J., 2020: Geografija sodobnega sveta: učbenik za 2. letnik gimnazije, str. 124. Modrijan Izobraževanje. Ljubljana)

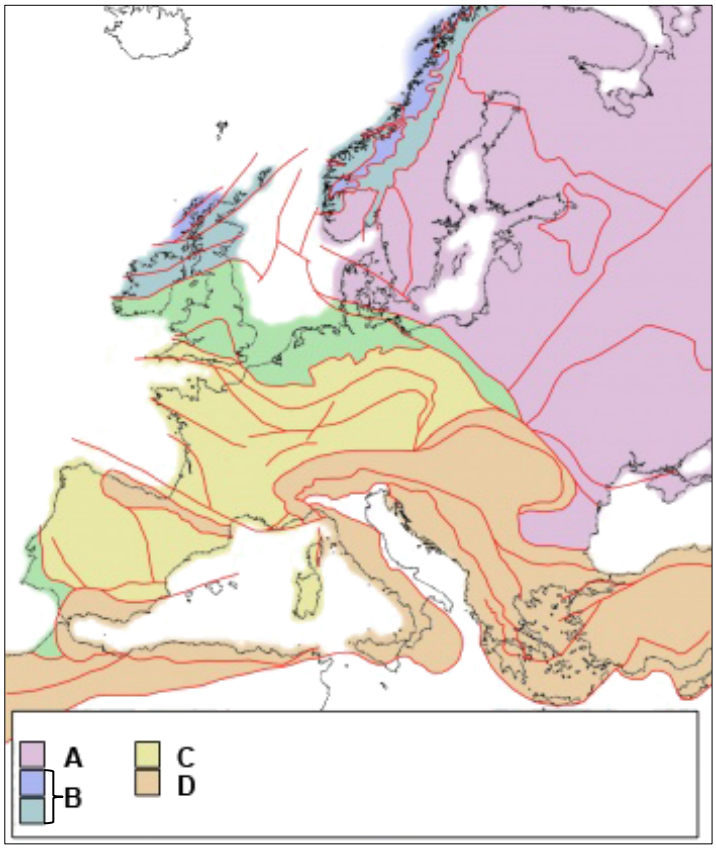

Slika 10

(Prirejeno po: https://nl.wikisage.org/w/images/thumb/0/0c/…_map_Europe.jpg/350px-…_map_Europe.jpg. Pridobljeno: 4. 10. 2023.)

M 2 5 1 5 0 1 1 1 2 0

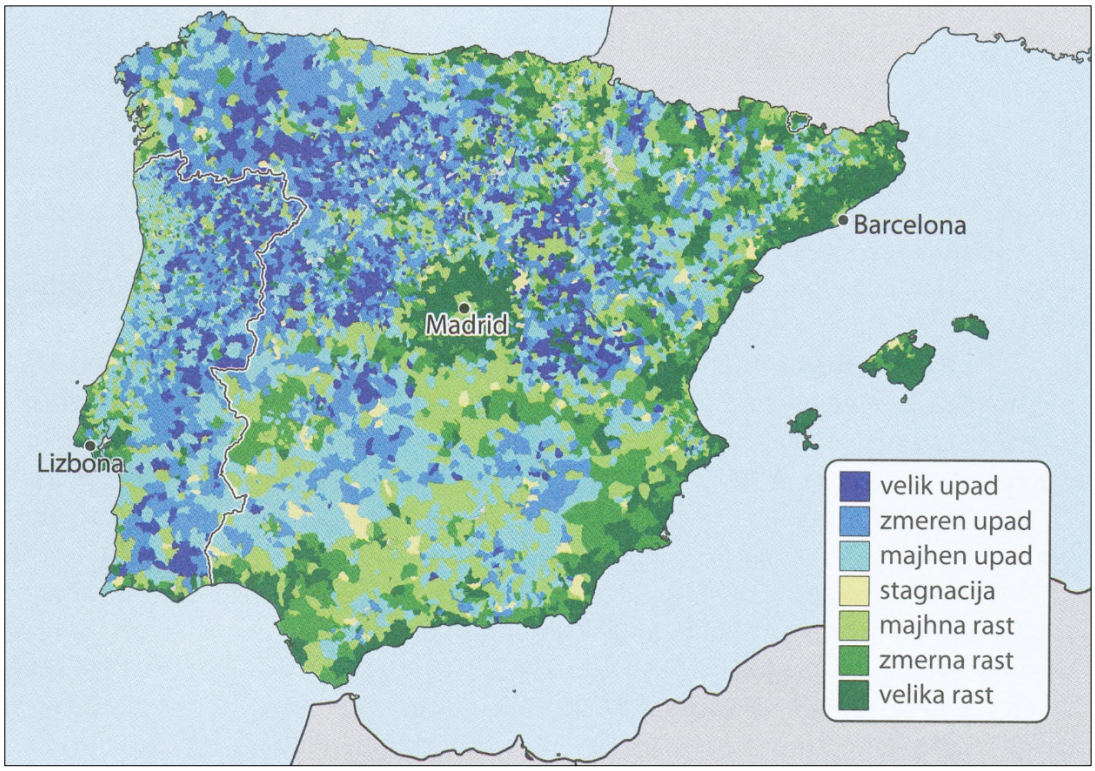

Slika 11

(Vir: Senegačnik, J., 2021: Geografija sodobne Evrope. Učbenik za 2. in 3. letnik gimnazije, str. 109. Modrijan Izobraževanje. Ljubljana)

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.